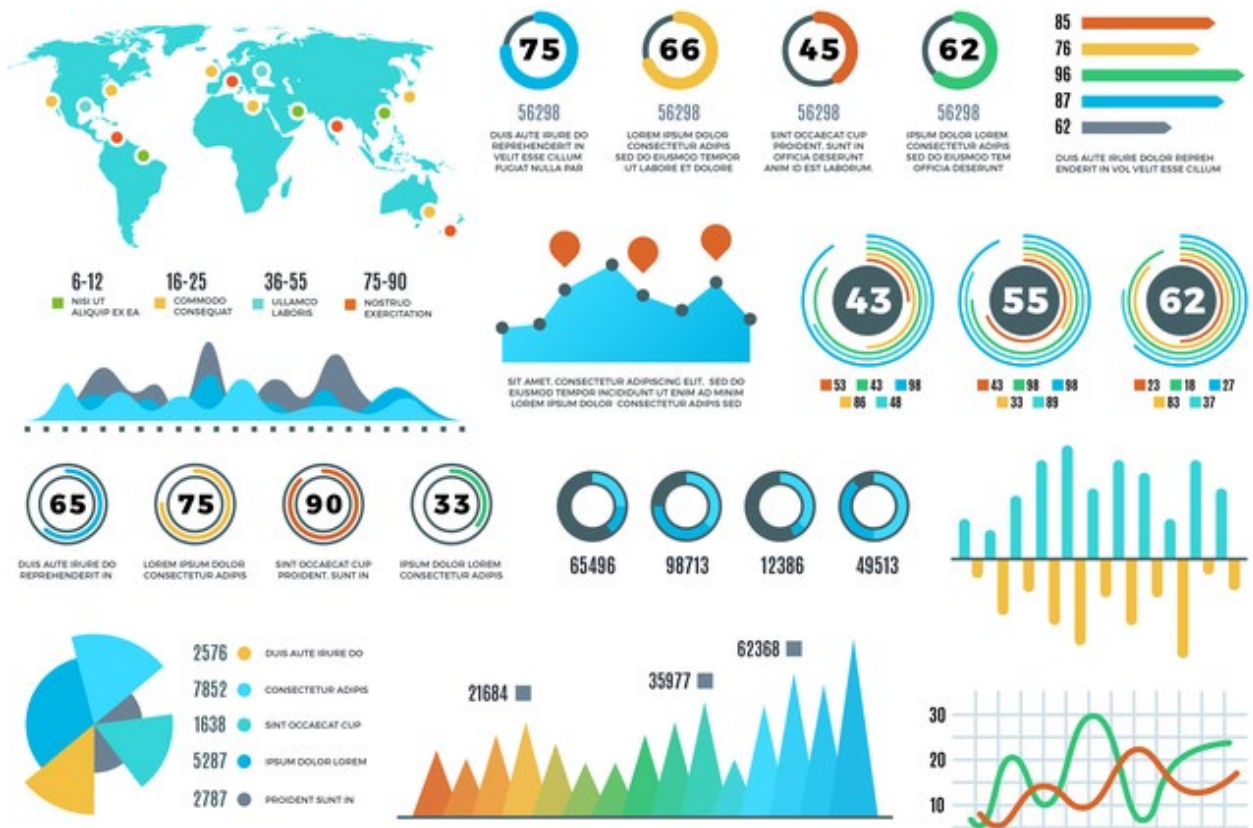

สรุปบทเรียน

การออกแบบและพัฒนา Data Visualization สำหรับผู้ปฏิบัติงาน (Data Visualization Design and Development for Practitioners)

โดย นางสาวศศิรินทร์ ศรีสมเขียว
นักวิชาการเกษตรชำนาญการพิเศษ

Data Visualization คือ กระบวนการแปลงข้อมูลที่อยู่ในรูปแบบตาราง ตัวเลข ตัวอักษร หรือข้อมูลปริมาณมาก (Big Data) และมีความซับซ้อนมา “แปลง” หรือ “จัดเรียง” ใหม่ ให้อยู่ในรูปแบบของกราฟ แผนภูมิ แผนที่ หรืออินโฟกราฟิก เพื่อช่วยให้ผู้รับสารสามารถมองเห็นรูปแบบ แนวโน้ม ความสัมพันธ์ และความแตกต่างของข้อมูลได้อย่างชัดเจน รวดเร็ว และเข้าใจง่ายมากยิ่งขึ้น ทั้งยังช่วยสนับสนุนการวิเคราะห์ข้อมูล การสื่อสารผลลัพธ์ และการตัดสินใจได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยกระบวนการที่ได้มาของข้อมูลสามารถได้มาจากวิธีการที่หลากหลาย ได้แก่ การสร้าง (Create) การวัดผล (Measure) การเก็บ/รวบรวม (Collect) และการสังเกต (Observe) เป็นต้น

สำหรับองค์ประกอบของ Data Visualization ประกอบด้วย 1) ข้อมูล (Information) เป็นองค์ประกอบตั้งต้นของการทำ Data Visualization 2) เรื่องราว (Story) การเรียบเรียงข้อมูลให้เป็นลำดับขั้นตอนที่เหมาะสมในการนำเสนอ 3) เป้าหมาย (Goal) การตั้งคำถามของการทำ Data Visualization เช่น ต้องการค้นหาคำตอบในประเด็นใดหรือต้องการนำเสนอข้อมูลในมุมไหน เป็นต้น 4) รูปแบบการนำเสนอ (Visual Form) เป็นส่วนประกอบของการทำ Data Visualization เช่น การเลือกนำเสนอในรูปแบบ Infographic เป็นต้น

ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data)

- ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) คือ ข้อมูลที่ผู้วิจัยหรือผู้ใช้งานเก็บรวบรวมขึ้นมาใหม่ด้วยตนเองโดยตรง เพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะเจาะจงบางอย่าง โดยเป็นข้อมูลใหม่ที่ยังไม่ผ่านการประมวลผลหรือการสังเคราะห์

ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data)

- ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) คือ ข้อมูลสำเร็จที่มีผู้อื่นเก็บรวบรวมและสรุปมาให้แล้ว โดยสามารถนำมาใช้วิเคราะห์ในบริษัทที่ต้องการข้อมูลในภาพกว้าง เช่น การวิเคราะห์แนวโน้มประชากร

ประเภทของข้อมูลตามลักษณะ (Nature of Data)

ลักษณะ	ข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Data)	ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Data)
รูปแบบ	ข้อมูลที่สามารถวัดค่าได้เป็นตัวเลขอย่างชัดเจน	ข้อมูลที่อยู่ในรูปแบบลักษณะข้อความหรือคำบรรยาย
การวิเคราะห์	วิเคราะห์โดยใช้สูตรคณิตศาสตร์หรือสถิติ	วิเคราะห์เชิงพรรณนาหรือจัดกลุ่ม
คำถามที่ตอบ	เท่าใด ? จำนวนเท่าใด ?	คืออะไร ? เป็นแบบใด ?
ตัวอย่าง	น้ำหนัก รายได้ คะแนนสอบ ส่วนสูง อายุ	สีที่ชอบ เพศ อาารมณ์
รูปแบบกราฟที่เหมาะสม	กราฟแท่ง กราฟเส้น กราฟพื้นที่	กราฟวงกลม กราฟแท่ง Word Cloud

รูปแบบพื้นฐานของการทำ Data Visualization

1) แผนภูมิ (Charts) สามารถแปลงข้อมูลตัวเลขให้อยู่ในรูปแบบที่เข้าใจง่าย สะท้อนภาพรวมได้ชัดเจน และช่วยให้จับประเด็นสำคัญของข้อมูลได้ทันที

- **แผนภูมิแท่ง (Bar Chart)** วัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบค่าของข้อมูลในแต่ละหมวดหมู่อย่างชัดเจน คุณลักษณะแท่งแนวตั้งหรือแนวนอนแสดงความยาวตามขนาดข้อมูล เหมาะสำหรับข้อมูลที่สามารถจัดกลุ่ม (Categorical) ได้ ตัวอย่างการประยุกต์ใช้เปรียบเทียบยอดขายของสินค้าประเภทต่างๆ

- **แผนภูมิวงกลม (Pie Chart)** วัตถุประสงค์เพื่อใช้แสดงสัดส่วนของข้อมูลแต่ละส่วนต่อข้อมูลรวมทั้งหมด คุณลักษณะเป็นวงกลมถูกแบ่งออกเป็นสัดส่วนตามสัดส่วนของข้อมูล ซึ่งแปรผันตามค่าเปอร์เซ็นต์ เหมาะกับข้อมูลเชิงสัดส่วน ซึ่งไม่ควรมากกว่า 5-6 กลุ่ม ตัวอย่างการประยุกต์ใช้แสดงสัดส่วนรายจ่ายในแต่ละหมวด

- **แผนภูมิเส้น (Line Chart)** วัตถุประสงค์เพื่อแสดงแนวโน้มของข้อมูลตามลำดับเวลา คุณลักษณะเป็นจุดข้อมูลแต่ละจุดเชื่อมต่อกันด้วยเส้นเพื่อแสดงการเปลี่ยนแปลง เหมาะกับข้อมูลลำดับเวลา (Time Series) ตัวอย่างการประยุกต์ใช้เพื่อแสดงแนวโน้มยอดขายรายเดือน

- **แผนภูมิพื้นที่ (Area Chart)** วัตถุประสงค์เพื่อแสดงแนวโน้มของข้อมูลแบบแผนภูมิเส้น (Line Chart) พร้อมทั้งเน้นปริมาณของข้อมูล มีลักษณะเหมือนแผนภูมิเส้น (Line Chart) แต่มีการระบายพื้นที่ใต้เส้น เหมาะกับข้อมูลเปรียบเทียบกับหลายชุดภายในระยะเวลาเดียวกัน ตัวอย่างการประยุกต์ใช้ เช่น ยอดผู้ใช้งานรายวันในแอปพลิเคชัน

- **แผนภูมิกระจาย (Scatter Plot)** วัตถุประสงค์เพื่อแสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเชิงตัวเลขจำนวน 2 ตัว มีลักษณะจุดแต่ละจุดแสดงค่าในแกน X และ Y เหมาะกับข้อมูลตัวเลข (Quantitative) ตัวอย่างการประยุกต์ใช้ 1) ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้กับการใช้จ่าย 2) ระยะทางกับปริมาณน้ำมันที่ใช้

- **แผนภูมิกล่อง (Box Plot)** วัตถุประสงค์เพื่อแสดงการกระจายของข้อมูล พร้อมสามารถระบุค่าผิดปกติได้ ลักษณะมีการแสดงค่ากลาง ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด เหมาะกับข้อมูลตัวเลขที่ต้องการวิเคราะห์การกระจายตัวอย่างการประยุกต์ใช้เพื่อเปรียบเทียบคะแนนสอบของนักเรียนหลายชั้นปี

- **แผนภูมิเกจ (Gauge Chart)** วัตถุประสงค์เพื่อแสดงสถานะของค่าหนึ่งค่าภายในช่วงเวลาที่กำหนด ลักษณะหน้าปัดเหมือนเกจวัดในรถยนต์ เหมาะกับการแสดงค่าของข้อมูลค่าหนึ่งค่าเดียวเพื่อบอกสถานะ ณ ขณะนั้น ตัวอย่างการประยุกต์ใช้ 1) ความพึงพอใจของลูกค้า (0-10 คะแนน) 2) ความคืบหน้าของโครงการ (0%-100%)

- **แผนที่ Heatmap** วัตถุประสงค์แสดงความเข้มข้นของข้อมูลในรูปแบบสี ลักษณะเป็นตารางหรือแผนที่ที่แต่ละช่องมีสีต่างกันตามค่าข้อมูล เหมาะกับการวิเคราะห์ข้อมูลจำนวนมากในพื้นที่เดียวกัน เช่น เวลา-กิจกรรม เป็นต้น ตัวอย่างการประยุกต์ใช้เพื่อแสดงข้อมูลปริมาณการใช้ไฟฟ้าในแต่ละชั่วโมงของวัน

2) ตาราง (Table) สามารถจัดเรียงข้อมูลในแถว (Rows) และคอลัมน์ (Columns) อย่างเป็นระบบ ทำให้สามารถเปรียบเทียบข้อมูลแต่ละรายการได้อย่างง่ายและรวดเร็ว ซึ่งประกอบไปด้วย

- **หัวตาราง (Header Row)** แสดงชื่อของคอลัมน์ เช่น ชื่อสินค้า ราคาต่อหน่วย จำนวนที่ขายได้ เป็นต้น
- **คอลัมน์ (Columns)** แสดงประเภทของข้อมูลแต่ละด้าน เช่น เวลา สถานที่ จำนวน เป็นต้น
- **แถวข้อมูล (Data Rows)** เป็นรายการที่บรรจุข้อมูลจริง เช่น สินค้าชนิด A และชนิด B เป็นต้น
- **หน่วย (Units)** สามารถปรากฏในหัวตารางหรือในตาราง เช่น บาท กิโลกรัม เปอร์เซ็นต์ เป็นต้น

ชื่อสินค้า	ราคาต่อหน่วย (บาท)	จำนวนที่ขายได้ (ชิ้น)
A	10	2
B	15	10
C	20	5

จุดเด่น

- ✓ เข้าใจง่าย ผู้ใช้งานสามารถอ่านตารางได้
- ✓ มีความแม่นยำสูง สามารถเห็นค่าจริงทุกค่า
- ✓ เหมาะสำหรับข้อมูลจำนวนมาก และมีรายละเอียด
- ✓ สามารถปรับแต่งได้อย่างหลากหลาย

3) กราฟ (Graph) สามารถแสดงให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลทั้งสองตัวแปร บนแกน X และ Y ซึ่งสามารถใช้ได้กับข้อมูลเชิงเวลา (Time-based) และข้อมูลเปรียบเทียบระหว่างตัวแปรต่างๆ เหตุผลที่เราควรใช้กราฟในการนำเสนอข้อมูล

- **กราฟเส้น (Line Graph)** เป็นกราฟที่แสดงข้อมูลในรูปแบบของจุดที่เชื่อมต่อกันด้วยเส้น โดยจุดแต่ละจุดแสดงข้อมูลในแต่ละช่วงเวลา แกน X: แสดง “ช่วงเวลา” เช่น วัน เดือน ปี เป็นต้น; แกน Y: แสดง “ค่าข้อมูล” เช่น ยอดขาย จำนวนผู้ใช้ อุณหภูมิ เป็นต้น

ประโยชน์ของกราฟเส้น สามารถแสดงแนวโน้มของข้อมูลในช่วงเวลาหนึ่ง สามารถเปรียบเทียบหลายข้อมูลในกราฟเดียว สามารถใช้ในการพยากรณ์ (Forecasting) ได้

- **กราฟจุดกระจาย (Scatter Plot)** กราฟจุดกระจายแสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร 2 ตัว โดยแต่ละจุดในกราฟจะแสดง “คู่ค่า” ของข้อมูล เช่น (X, Y) แกน X: ตัวแปรต้น เช่น “จำนวนชั่วโมงที่นอน” เป็นต้น แกน Y: ตัวแปรตาม เช่น “คะแนนสอบ” เป็นต้น

ประโยชน์ของกราฟจุดกระจาย คือ สามารถเห็นทิศทางความสัมพันธ์ของข้อมูล ใช้หาความผิดปกติของข้อมูล (Outlier) และสามารถใช้ในการวิเคราะห์ทางสถิติ เช่น สมการถดถอย (Regression)

สรุปการเลือกกราฟให้ตรงกับประเภทของข้อมูล

ประเภทข้อมูล	ลักษณะของข้อมูล	กราฟที่แนะนำ
การเปรียบเทียบ	ข้อมูลที่ใช้เปรียบเทียบค่าของหลายกลุ่มหรือหลายรายการ	กราฟแท่ง (Bar Chart)
แนวโน้มตามเวลา	ข้อมูลที่แสดงการเปลี่ยนแปลงตามลำดับเวลา เช่น วัน เดือน หรือปี เป็นต้น	กราฟเส้น (Line Chart)
สัดส่วน	ข้อมูลที่สามารถรวมกันเป็นร้อยเปอร์เซ็นต์ (100%) ของภาพรวมทั้งหมด	กราฟวงกลม/กราฟโดนัท (Pie/Donut Chart)
ความสัมพันธ์	ข้อมูลที่ต้องการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร X และตัวแปร Y ที่อาจส่งผลต่อกัน	กราฟจุดกระจาย (Scatter Plot)

การเล่าเรื่องด้วยข้อมูล (Data Storytelling)

Data Storytelling คือ การเล่าเรื่องด้วยข้อมูลโดยใช้เรื่องราวและภาพเพื่ออธิบายข้อมูลเชิงลึกให้เข้าใจง่าย และช่วยดึงดูดความสนใจผู้ฟัง เป็นทักษะสำคัญในการเปลี่ยนข้อมูลให้เป็นการลงมือทำ (From Insights to Actions) ช่วยให้เกิดการต่อยอด และนำไปใช้งานต่อได้ง่ายมากขึ้น ช่วยให้ผู้คนจดจำเรื่องราวได้ง่าย โดยเฉพาะเมื่อต้องนำมาใช้กับการอธิบายข้อมูล (Data) ที่ยากต่อการทำความเข้าใจ

องค์ประกอบหลักของการเล่าเรื่องด้วยข้อมูล

การเล่าเรื่องด้วยข้อมูล ประกอบด้วย องค์ประกอบหลักที่สำคัญหลายประการ ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างความเข้าใจให้แก่ผู้เรียน และสามารถนำไปปรับใช้ในการออกแบบการนำเสนอข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

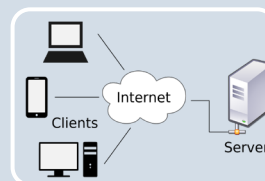
เรื่องราว (Narrative)

การสร้างโครงเรื่องที่มีจุดเริ่มต้น เนื้อเรื่อง และจุดจบอย่างชัดเจน โดยเนื้อหามีการดำเนินเรื่อง อย่างเป็นลำดับ

ภาพข้อมูล (Visuals)

ภาพข้อมูลหรือกราฟิกที่ใช้ ประกอบมีบทบาทสำคัญในการ ช่วยแปลงข้อมูลที่ซับซ้อนให้ กลายเป็นเนื้อหาที่เข้าใจง่าย ชัดเจน และเข้าถึงได้รวดเร็ว

ข้อมูลสนับสนุน (Data)

ข้อมูลเป็นองค์ประกอบหลัก ในการเล่าเรื่องด้วยข้อมูล โดยข้อมูลที่น่ามาใช้ต้องมีความ ถูกต้องและเชื่อถือได้

เครื่องมือที่นิยมใช้ ประกอบด้วย

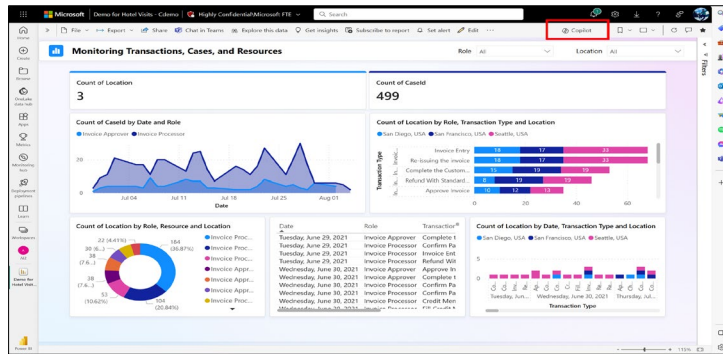
▪ เครื่องมือสำหรับผู้เริ่มต้น ได้แก่

1) **Microsoft Excel**: โปรแกรมตารางคำนวณที่มีฟังก์ชันการสร้างกราฟและแผนภูมิพื้นฐานเหมาะ สำหรับการเริ่มต้นสร้างภาพข้อมูล โดยเป็น Software ที่ติดตั้งไว้ที่เครื่องคอมพิวเตอร์จึงจะสามารถใช้งานได้

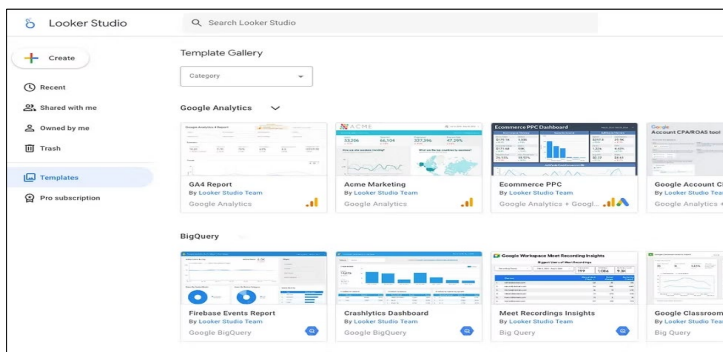
2) **Google Sheets**: โปรแกรมตารางคำนวณออนไลน์ที่สามารถทำงานร่วมกันแบบเรียลไทม์และ เชื่อมต่อกับ Google Data Studio ได้ โดย Google Sheets เป็นโปรแกรมที่ทำงานบนคลาวด์ (Cloud) เป็นหลัก ผ่านเว็บเบราว์เซอร์ (Web Browser) โดยไม่ต้องติดตั้งโปรแกรมบนเครื่อง (คล้าย Excel Online) ทำให้เข้าถึงได้ ทุกที่ ทุกเวลา และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ง่าย

■ เครื่องมือสำหรับการสร้างภาพข้อมูลขั้นสูง ได้แก่

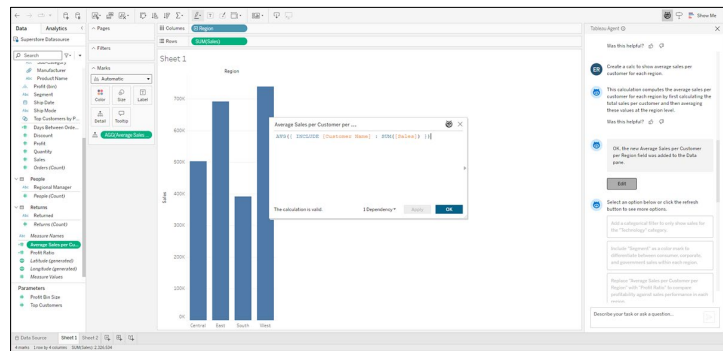
1) Power BI (Business Intelligence): เครื่องมือจาก Microsoft สำหรับการสร้างรายงานและแผนภูมิแบบอินเตอร์แอคทีฟ เหมาะสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลขนาดใหญ่ โดยเป็น Software ที่ติดตั้งไว้ที่เครื่องคอมพิวเตอร์เพื่อใช้ในการทำ Visualization ถูกสร้างมาเพื่อให้ใช้งานเพื่อวาดกราฟได้ง่ายโดย Microsoft

2) Looker Studio: เครื่องมือฟรีจาก Google (เดิมคือ Google Data Studio) สำหรับการสร้างรายงานและแดชบอร์ดที่สามารถดึงข้อมูลจากแหล่งต่างๆ ของ Google ได้

3) Tableau: เครื่องมือสำหรับการสร้างแดชบอร์ดและการทำ Data Visualization ที่มีประสิทธิภาพสูง

การเลือกใช้งานควรพิจารณาโดยคำนึงถึงความถนัดของผู้ใช้งาน งบประมาณค่าใช้จ่าย และความสะดวกในการใช้งานเป็นหลัก โดยในระยะเริ่มต้นควรเลือกใช้โปรแกรมที่มีความง่ายต่อการใช้งานและไม่มีค่าใช้จ่ายเพื่อหลีกเลี่ยงการลงทุนที่ไม่จำเป็น หากหน่วยงานมีโปรแกรมหรือระบบที่มีอยู่แล้ว ควรพิจารณานำมาใช้งานเป็นลำดับแรก นอกจากนี้ อาจเริ่มต้นจากการติดตั้งและทดสอบโปรแกรมในรูปแบบเวอร์ชันทดลองใช้ เพื่อประเมินความเหมาะสมและประสิทธิภาพในการใช้งานเบื้องต้น และเมื่อพิจารณาแล้วว่าโปรแกรมสามารถตอบสนองต่อวัตถุประสงค์ของการใช้งานได้อย่างเหมาะสม จึงค่อยดำเนินการจัดซื้อมาใช้งานในระยะต่อไป